

ภาคผนวก

ח. חכמתארת

เลขที่แบบสอบถาม....

แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของมารดา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หน้าข้อความหรือเติมตัวเลข ลงในช่องว่างที่มีอยู่

1. อายุ.....ปี
2. สถานภาพสมรส
 - ☐ อยู่ด้วยกัน
 - ☐ ไม่ได้อยู่ด้วยกัน เนื่องจาก หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ หรือสามีเสียชีวิต
3. ระดับการศึกษา
 - ☐ ประถมศึกษา
 - ☐ มัธยมศึกษา
 - ☐ วิทยาลัยหรือสูงกว่า
4. อาชีพ
 - ☐ ทำงานในบ้าน หมายถึง มารดาที่ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน หรือประกอบอาชีพอยู่ในบ้าน เช่น ค้าขายอยู่กับบ้าน พับถุง ซักรีด
 - ☐ ทำงานนอกบ้าน หมายถึง อาชีพรับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจลูกจ้างในบริษัท หรืออาชีพอื่นๆ ที่มารดาต้องเดินทางไปจากบ้าน
5. รายได้ครอบครัวต่อเดือน
 - ☐ 3000 บาท/เดือน หรือน้อยกว่า
 - ☐ 3001 - 5000 บาท/เดือน
 - ☐ 5001- 7000 บาท/เดือน
 - ☐ มากกว่า 7000 บาท/เดือน

ตัวอย่างแบบวัดความวิตกกังวลขณะปัจจุบัน

คำชี้แจง ข้อความข้างล่างต่อไปนี้ เป็นข้อความที่ท่านจะใช้บรรยายเกี่ยวกับตัวท่านเอง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อ และทำเครื่องหมาย / ลงใน [] ซึ่งอยู่ทางด้านขวาของข้อความ ซึ่งท่านพิจารณาว่าตรงกับความรู้สึกของท่านในขณะนี้ ข้อความต่อไปนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด ท่านจึงไม่ควรจะใช้เวลานานเกินควรในการพิจารณาคำตอบในข้อหนึ่งข้อใด แต่จะเลือกคำตอบที่ท่านคิดว่า บรรยายความรู้สึกของท่านในขณะนี้ ได้ชัดเจนที่สุด

เนื่องจากแบบวัดความวิตกกังวลนี้เป็นแบบวัดมาตรฐาน จึงได้ยกตัวอย่างพอสังเขป

	ไม่มีเลย	มีบ้าง	ค่อนข้างมาก	มากที่สุด
	[]	[]	[]	[]
1. ข้าพเจ้ารู้สึกจิตใจสงบ	[]	[]	[]	[]
2. ข้าพเจ้ารู้สึกมีความมั่นคงในชีวิต	[]	[]	[]	[]
3. ข้าพเจ้ามีความเครียด	[]	[]	[]	[]

ภาคผนวก ๑.

แบบแผนการให้คำปรึกษาทางสุขภาพเป็นรายบุคคล

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม	ประเมินผล
เพื่อสร้างสัมพันธภาพกับมารดาเด็กตัวเหลือง และสร้างความเชื่อถือว่าไว้วางใจ รวมทั้งให้มารดาเด็กตัวเหลืองได้ทราบถึง วัตถุประสงค์, ขอบเขตของการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ	ขั้นตอนเริ่มต้นให้คำปรึกษาทางสุขภาพ (ใช้เวลา 3-5 นาที) ผู้ให้คำปรึกษา สร้างสัมพันธภาพกับมารดาเด็กตัวเหลืองโดยการพูดว่า "สวัสดีค่ะ คุณ... เชิญนั่งค่ะ" "ก่อนอื่นฉันขอแนะนำตัวก่อนฉันชื่อ เกื้อพันธ์ กลั่นการดี เป็นพยาบาลประจำการแผนกกุมารเวชกรรมและกำลังศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะทำการวิจัยเกี่ยวกับ ความวิตกกังวลของมารดาเด็กตัวเหลือง ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล จึงใคร่ขอความร่วมมือและความยินยอมจากคุณเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัยซึ่งการวิจัยครั้งนี้ จะไม่มีการกระทำใดๆ ต่อร่างกายที่จะทำให้เกิดความเจ็บปวด หรือเกิดอันตรายต่ออวัยวะแต่เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของคุณ ข้อมูลส่วนตัวของคุณจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ คุณมีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ได้ การที่คุณเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีผลกับการรักษาพยาบาลที่บุตรของคุณได้รับอยู่ และผลการวิจัยที่ได้รับอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการพยาบาลเด็กป่วยและมารดาต่อไปในอนาคต" "การให้บริการคำปรึกษานี้จะมีการพบกัน 3 ครั้ง เวลาครั้งหนึ่งประมาณ 30-45 นาที โดยครั้งแรกจะเป็นการพูดคุยกันในวันนี้ และครั้งต่อไปจะขอนัดคุณอีกในเช้าวันพรุ่งนี้และวันต่อไป ภายหลังจากคุณหมดมาตรวจเยี่ยมอาการเด็กแล้ว"	สังเกตความสนใจและตั้งใจฟัง

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม	ประเมินผล
มารดาเด็กตัวเหลืองสามารถบอกสาเหตุและอาการของภาวะตัวเหลืองในทารกแรกเกิดได้อย่างถูกต้อง	ขั้นตอนการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ ครั้งแรก (ใช้เวลา 35-45 นาที) ภาวะตัวเหลืองเป็นเพียงอาการของโรค มิใช่โรค แต่เป็นปัญหาที่แพทย์และพยาบาลพบอยู่เป็นประจำ จากการที่ตับของทารกในครรภ์มีความสามารถในการรวมกันของสารเหลืองได้จำกัด สารเหลืองของทารกในครรภ์จะถูกกำจัดออกจากร่างกายได้โดยส่งผ่านรกไปยังมารดาและถูกขับถ่ายโดยตับของมารดาทำให้ไม่พบอาการตัวเหลืองในทารกเพิ่งคลอด แต่จะพบอาการตัวเหลืองในทารกหลังคลอดในเวลาต่อมา ซึ่งอาการตัวเหลืองที่พบนี้ทั้งที่เป็นปกติและผิดปกติ ในรายที่มีอาการตัวเหลืองผิดปกติและระดับสารเหลืองเพิ่มมากขึ้น ถ้าไม่ได้รับการรักษาก็จะเป็นอันตรายต่อทารกได้ โดยเฉพาะที่สำคัญและอันตรายคือระบบประสาทเกิดปัญหาอ่อนได้ 1. ภาวะตัวเหลืองปกติ ทารกแรกเกิดเกือบทุกคนจะต้องมีอาการตัวเหลืองเล็กน้อยคือ ระดับสารเหลืองในเลือดสูงระหว่างสัปดาห์แรกหลังคลอดและจะลดลงสู่ปกติเอง เรียกว่า เหลืองปกติ หรือ เหลืองจากสรีรภาวะ 2. สาเหตุ 2.1 มีการสร้างสารเหลืองมากกว่าปกติเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ถึง 2.5 เท่า เนื่องจากอายุเม็ดเลือดแดงของทารกแรกเกิดสั้นกว่าปกติประมาณ 80-90 วัน แต่ของผู้ใหญ่ประมาณ 120 วัน ประกอบกับปริมาตรเม็ดเลือดแดงต่อน้ำหนักตัวมากกว่าผู้ใหญ่	ถามถึงอาการตัวเหลืองในวันนี้และความรู้ของมารดาเด็กเกี่ยวกับภาวะตัวเหลือง

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม	ประเมินผล
	2.2 มีการหมุนเวียนภายในลำไส้ และ ดับมากกว่าผู้ใหญ่ เนื่องจากลำไส้ของทารกแรกเกิดมีเชื้อจุลินทรีย์น้อยการเปลี่ยนสารเหลืองที่ละลายน้ำได้เป็นสารสีน้ำตาลจากน้ำดีน้อย ทำให้สารเหลืองขับถ่ายน้อย 2.3 ดับของทารกแรกเกิดยังเจริญไม่เต็มที่ มีผลให้การนำสารเหลืองเข้าสู่เซลล์ตับ ได้น้อย 3. <u>อาการตัวเหลืองแบบปกติ</u> 3.1 ทารกจะปกติดี 3.2 ทารกครบกำหนดค่าสารเหลืองในเลือดไม่เกิน 12 มก.% ส่วนในทารกก่อนกำหนดค่าสารเหลืองในเลือดไม่เกิน 15 มก.% 3.3 ทารกครบกำหนดจะเริ่มเหลืองเล็กน้อยหลัง 36 ชม. ไปแล้วและจะเหลืองเพิ่มขึ้นสูงสุดประมาณวันที่ 3-5 หลังจากนั้นจะลดลงเป็นปกติประมาณวันที่ 6-7 ทารกก่อนกำหนดจะเริ่มเหลืองเล็กน้อยหลัง 48 ชม. ไปแล้วและจะเหลืองเพิ่มขึ้นสูงสุดประมาณวันที่ 5-7 หลังจากนั้นจะลดลงเป็นปกติประมาณวันที่ 10-11 4. <u>ภาวะตัวเหลืองผิดปกติ</u> อาการตัวเหลืองผิดปกติ หรือ อาการตัวเหลืองที่มีพยาธิภูวะนั้นเกิดมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งซึ่งมักจะเห็นอาการตัวเหลืองภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอด แต่ส่วนใหญ่จะเหลืองภายใน 3-4 วัน และมีสาเหตุจากภาวะไม่เข้ากันของหมู่เลือด	

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม	ประเมินผล
๕ มารดาเด็กตัวเหลืองสามารถบอกการรักษา, อันตรายที่เกิดจากภาวะตัวเหลืองและวิธีปฏิบัติตัวของมารดาเด็กได้อย่างถูกต้อง	5. <u>อาการตัวเหลืองแบบผิดปกติ</u> 5.1 มักจะเห็นอาการตัวเหลืองใน 24 ชม. แรกหลังคลอด 5.2 ในทารกแรกพบกำหนดระดับสารเหลืองสูงเกิน 12 มก.% ส่วนในทารกก่อนกำหนดระดับของสารเหลืองสูงเกิน 15 มก.% 5.3 ระดับสารเหลืองที่ละลายน้ำได้มากกว่า 2 มก.% 5.4 ในทารกแรกพบจะยังเห็นอาการตัวเหลือง เมื่ออายุมากกว่าหนึ่งสัปดาห์ ในทารกก่อนกำหนดจะเห็นอาการตัวเหลืองเมื่ออายุเกิน 2 สัปดาห์ ขั้นตอนการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ ครั้งที่สอง (ใช้เวลา 35-45 นาที) 6. <u>การรักษา</u> วิธีการรักษาภาวะตัวเหลืองในทารกแรกเกิดมี 3 วิธี คือ 6.1 การรักษาด้วยวิธีส่องไฟ โดยอาศัยหลักที่ว่าเมื่อสารเหลืองสัมผัสกับแสงที่มีคลื่นระหว่าง 420-460 นาโนเมตร จะถูกเปลี่ยนเป็นสารตัวใหม่ที่ละลายน้ำได้และไม่เป็นพิษต่อสมอง ถูกขับออกทางอุจจาระและปัสสาวะ 6.2 การรักษาด้วยการถ่ายเปลี่ยนเลือด มีประโยชน์ในการแก้ไขภาวะที่มีระดับสารเหลืองในเลือดสูงขึ้นเร็ว เป็นการแลกเปลี่ยนเลือดของทารกเป็นเลือดปกติ โดยการนำเลือดทารกออกและใส่เลือดปกติเข้าในจำนวนที่เท่ากัน	มีการซักถามอาการตัวเหลืองของบุตร ก่อนให้ความรู้ สังเกตความสนใจ สาธิตด้วยการทดลอง

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม	ประเมินผล
	6.3 การรักษาด้วยยา โดยยาที่ใช้คือ ยา นิโนบาร์บิทัล สามารถช่วยให้ตับทำงานได้ดีขึ้น มีผลทำให้ช่วยขับสารเหลืองออกทางน้ำดีเร็วขึ้น แต่ต้องใช้เวลาประมาณ 4-5 วัน หลังให้ยาจึงจะได้ผลและเกิดผลเสียข้างเคียงได้ง่ายจึงไม่นิยมใช้ 7. <u>อันตรายที่เกิดจากภาวะตัวเหลือง</u> ภาวะตัวเหลืองผิดปกติ ถ้าระดับสารเหลืองสูงขึ้นเรื่อยๆ และมากพอ ก็จะมีผลเสียต่อทารกได้ โดยสารเหลืองจะไปจับกับเนื้อสมอง ทำให้เกิดภาวะสมองเสื่อม ซึ่งระดับสารเหลืองกับภาวะสมองเสื่อมจะสัมพันธ์กัน ทารกที่เกิดภาวะนี้ส่วนใหญ่จะตายจากการตรวจศพพบว่ามีสารเหลืองจับอยู่ตามเนื้อสมอง 8. <u>วิธีปฏิบัติตัวของมารดา</u> มารดาควรสังเกตอาการบุตรของตนเองภายหลังคลอด เมื่อพบว่าเริ่มมีตัวเหลือง, และมีอาการผิดปกติตามมา เช่น อาเจียน, ชี้น, ไม่ดูดนม ให้รีบนำมาพบแพทย์ทันที หากบุตรจำเป็นต้องได้รับการรักษาในโรงพยาบาล มารดาสามารถช่วยให้อาการตัวเหลืองของบุตรดีขึ้นได้ดังนี้ 8.1 รับประทานอาหารที่มีประโยชน์สำหรับมารดาหลังคลอด เพื่อให้มีน้ำนมมากเพียงพอต่อความต้องการของทารก 8.2 ในกรณีที่บุตรได้รับการรักษาด้วยวิธีส่องไฟ มารดาสามารถช่วยเหลือนบุตรได้โดย ดูแลให้กระต่ายกับแสงปิดตาบุตรตลอดเวลาส่องไฟ เพื่อป้องกันอันตรายต่อตาเด็ก	

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม	ประเมินผล
เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและเปิดโอกาสให้มารดาเด็กตัวเหลืองแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	ให้แม่แก่บุตรบ่อยกว่าปกติ เพื่อช่วยลดภาวะชาตน้ำ ดูแลเปลี่ยนท่านอนให้บุตรบ่อยๆ เพื่อให้แสงได้สัมผัสกับผิวหนังได้ทั่วถึง และสามารถทำให้ระดับสารเหลืองลดลงได้เร็วขึ้น อาการบางอย่างอาจจะพบได้เป็นปกติ เช่น บุตรอาจมีอุณหภูมิสูงหรือต่ำได้ง่าย, อุจจาระเหลว มีลักษณะสีเขียวปนเหลือง ไม่มีกลิ่น, ผื่นคล้ายแมลงกัด หายได้เอง สังเกตอาการที่ผิดปกติ เช่น ร้องเสียงแหลม, ซึม, ไม่ยอมดูดนม, อาเจียน, ชัก ให้รีบรายงานแพทย์ทันที ขั้นตอนยุติการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ (ใช้เวลา 5-10 นาที) ผู้ให้คำปรึกษาเปิดโอกาสให้มารดาเด็กตัวเหลือง-สังเกตการพูดคุยซักถามปัญหาที่สงสัย รวมทั้งแสดงความคิดเห็นและระบายความรู้สึกต่างๆ ผู้วิจัยสรุปภาวะตัวเหลืองในทารกแรกเกิดและทบทวนในสิ่งที่มารดาเด็กตัวเหลืองสงสัย ภาวะตัวเหลืองเป็นอาการของโรคที่พบได้บ่อยในทารกแรกเกิด ซึ่งมีทั้งภาวะตัวเหลืองแบบปกติและผิดปกติ ภาวะตัวเหลืองแบบปกติสาเหตุเกิดจากสรีรภาวะของทารกที่ยังเจริญไม่เต็มที่ ส่วนในแบบผิดปกติมีสาเหตุมาจากภาวะไม่เข้ากันของหมู่เลือด และมักจะเห็นอาการตัวเหลืองภายใน 24 ชั่วโมง ซึ่งอาการจะปรากฏเร็วกว่าแบบปกติ การรักษา	และการซักถามปัญหา -ให้มารดาเด็กตัวเหลืองสรุปภาวะตัวเหลืองในทารกแรกเกิด

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม	ประเมินผล
	มี 3 วิธี คือ การรักษาด้วยวิธีส่องไฟ,การรักษาด้วยการถ่ายเปลี่ยนเลือด,และการรักษาด้วยยา หากทารกมีภาวะตัวเหลือง และระดับสารเหลืองสูงขึ้นเรื่อยๆและมากพอ ก็จะมีผลเสียต่อทารกได้ อาจพบอาการของโรคสมองเสื่อม ผู้วิจัยบอกญาติการให้คำปรึกษาแก่มารดาเด็กและกล่าวขอบคุณมารดาเด็กที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้	

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพ นิงงา หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ไชยพันธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. นายธัญญะ บุปผเวส อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงสุกัญญา ทักขพันธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชากุมารเวชกรรม
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงกฤษณา เพ็งสา อาจารย์ประจำภาควิชากุมารเวชกรรม
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. นางวัฒนา พุทธิสวัสดิ์ ผู้ตรวจการแผนกกุมารเวชกรรม
โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น